

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü**

**ORTAÖĞRETİM
ULUSLARARASI İLİŞKİLER DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI**

İzmir-2012

İÇİNDEKİLER

Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları	4
1. Giriş	4
1.1. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Temel Yaklaşımı	5
1.2. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Vizyonu	6
1.3. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Yapısı.....	6
1.4. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı ile Kazandırılmak İstenen Beceriler.....	7
1.5. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Değer ve Tutumları	7
1.6. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Genel Amaçları	8
1.7. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanması ile İlgili Açıklamalar.....	9
1.8. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Semboller	11
1.9. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı Ünitelerinin Sürelerine Göre Dağılım Tablosu.....	12
1.10. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'na Göre Yazılacak Ders Kitaplarının Forma Sayısı	12
2. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı Kazanımları	13
3. İşleniş Örnekleri	31
4. Ölçme ve Değerlendirme	36

TÜRK MİLLÎ EĞİTİMİNİN GENEL AMAÇLARI

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre Türk millî eğitiminin genel amaçları:

Madde 2.

Türk millî eğitiminin genel amacı, Türk milletinin bütün fertlerini;

1. Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik; laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış hâline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek, gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı seçkin bir ortağı yapmaktır.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI

1. GİRİŞ

Dünyada son yıllarda sosyal, ekonomik, teknolojik ve siyasi alanlarda hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu durum, ülkelerin birbirleriyle olan ilişkilerinde karmaşık sorunlar ortaya çıkarmaktadır. Uluslararası ortamın giderek karmaşılaştığı, dinamiklerin hızla değiştiği, çatışma ve bağımlılık süreçlerinin iç içe geçtiği, giderek küreselleşen, bununla beraber çok daha fazla sorgulanmaya başlanan uluslararası sistemin hızla dönüştüğü bir dönemin içinde bulunmaktayız. Böyle bir ortamda olguların daha iyi kavranabilmesi, irdelenebilmesi ve doğru tespitlerin yapılabilmesi için genel bir uluslararası ilişkiler alt yapısının edinilmesi gerekliliği kaçınılmazdır.

Uluslararası ilişkiler bilimi, uluslar arasındaki sosyal, kültürel, siyasi, ekonomik, tarihî ilişkileri, bu ilişkiler sonunda ortaya çıkan değişimleri, olayların sebep ve sonuçlarının araştırılması, yorumlanması ve jeopolitik konunun uluslararası ilişkilere etkileri gibi konular üzerinde durmaktadır. Bu da gösteriyor ki bu bilim dalının birçok disiplinle ilişkisi vardır. Bundan dolayı günümüzde uluslararası sorunlar, çoklu bakış açısıyla çözümlenebilecek nitelik kazanmıştır.

Uluslararası ilişkiler kavramı, 18. yüzyılın sonlarında hukukun bir dalı olarak egemen uluslar arasındaki ilişkileri düzenleyecek ve bunun kurallarını içerecek şekilde kullanılmıştır. Devletler arasında resmî düzeyde sürdürülen hukuksal ve diplomatik ilişkilerin dışında başka ilişkiler (ekonomik, askerî, siyasi vb.) de mevcuttur. Günümüzde uluslararası ilişkiler siyasetle eş değer anlamda kullanılmakla birlikte, bu kavram, uluslararası siyaset, hukuk ve iktisat dallarını kapsar hâle gelmiştir. Uluslararası ilişkiler alanında yapılan bilimsel çalışmalar 20. yüzyılda başlamıştır. Bu çalışmalar ile ilgili kitaplar, I. Dünya Savaşı'ndan hemen sonra ya-

yımlanmıştır. II. Dünya Savaşı'ndan sonra ABD'de daha sistematik ve kapsamlı çalışmalar yapılmıştır.

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın amacı uluslararası ilişkiler alanının temel kavramlarının tanınmasının sağlanması, devletler arasındaki ilişkilerin sınıflandırılması, uluslararası olay ve olguları örneklerle açıklayabilme becerilerinin geliştirilmesidir. Günümüzde tarih, coğrafya, sosyoloji, felsefe, antropoloji, iktisat, siyaset bilimi, yönetim bilimi, hukuk, ekonomi, demografi, dil bilimi, iletişim gibi farklı alanlar uluslararası ilişkiler ile yakından ilgilidir. Uluslararası sorunlara çok yönlü, yaratıcı ve esnek çözümler bulma konusunda bu alanlardan yararlanılır.

1.1. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Temel Yaklaşımı

Program hazırlama; amaçlar, içerik, öğrenme-öğretme süreci, ölçme ve değerlendirme boyutlarını içine alan kapsamlı ve çok boyutlu bir süreçtir. Program geliştirme ise kurumun amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak üzere düzenlenen içerik ve uygulamaların, uygun yöntem, teknik ve araç-gereçle geliştirilmesidir.

Eğitim programları, yalnızca eğitim kurumlarında yapılan öğretim çalışmalarını değil aynı zamanda toplum içinde yaşama ve öğrenme koşullarını geliştirmeyi de amaç edinir. Bu nedenle eğitim programları hazırlanırken toplumun sorunları, ilgileri, ihtiyaçları ve gelişim özellikleri değerlendirilir.

Yapılandırmacı yaklaşımın en önemli özelliği; öğrencilerin öğrenilen bilgiyi yapılandırmasına, oluşturmaya, yorumlamasına ve geliştirmesine fırsat vermesidir. Bu yaklaşım ile öğrenciden bilgiyi, araştırıp yorumlama ve analiz etme, bilgiyi geliştirme ve geçmiş bilgileri ile yaşantılarını yeni durumla bütünleştirme becerisi kazanmaları amaçlanmaktadır. Öğrencinin yapılandırmacı yaklaşımda etkin rol alması yoluyla sadece okuma ve dinleme yerine; araştırma, sorgulama, hipotez kurma, yeni fikirler ortaya koyma ve paylaşma becerilerinin geliştirilmesi beklenmektedir. Bu yaklaşıma göre bilgi olduğu gibi kabul edilmez, bilginin nereden geldiği ve nasıl kazanıldığı araştırılır. Öğrencinin aktif duruma geçirilmesi esastır. Öğrenme, öğrencinin yaşamından ayrı tutulmaz.

Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencilerin daha etkin olduğu ve sorumluluk aldığı eğitim ortamları düzenlenir. Öğrenciler, daha önceki öğrenmelerini değerlendirme, yorumlama, deneme, yeni bilgiler ortaya koyma fırsatını bu ortamlarda elde ederler.

Yapılandırmacı yaklaşım, iş birliğine ve probleme dayalı öğrenme yöntemlerine dayanır.

İş Birliğine Dayalı Öğrenme: Bu yöntemde grup üyeleri grubun bir bütün olduğu ve grup başarısında her üyenin sorumluluk taşıdığı bilincindedir. Etkileşime de yer verildiği için daha fazla öğrenme gerçekleşir. İş birliğine dayalı öğrenme, öğrencilerin kendilerini daha rahat ve güvenli hissetmelerini sağlayan bir ortam yaratarak onlardaki gerilimi en aza indirir. Öğretimin bireyselleştirilmesini olanaklı kılar. Bireylerin her güçlüğü birlikte çözümleme davranışı kazanmalarını sağlar. Öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesine yardımcı olur. Öğretmenin öğrencilere daha etkili ve verimli danışmanlık yapmasına yardımcı olur.

Probleme Dayalı Öğrenme: Bu yaklaşım uyarınca, öğrenciler gruplara ayrılır ve her grup gerçek bir problem durumuyla karşı karşıya getirilir. Grup üyelerinden beklenen, probleme ilişkin doğru tanı koymaları ve problemin çözümüne yönelik öneriler getirmelerini sağlamaktır. Üyeler bu amaçla, her türlü kaynaktan yararlanarak probleme ilişkin verileri toplamaya ve düzenlemeye koyulur. Gereksinim duymaları hâlinde, konunun uzmanlarıyla görüş alış verişinde bulunur. Kendi kendine öğrenmelerini sürdüren grup üyeleri, belli bir süre sonunda çalışmaya başlar. İlginç ya da yeni durumla karşılaştıklarında, problem üzerinde yeniden çalışmaya başlarlar. Grup üyelerinin problem üzerindeki çalışma süresi, problemin durumuna göre bir ila üç hafta arasında değişir. Probleme dayalı öğrenme yaklaşımı, bireylerin öğ-

renme sürecine etkin olarak katılmalarına ve çalışmalarını kendi kendilerine yönlendirmelerine imkân vermesi nedeniyle öğrencilerde anlamlı ve kalıcı öğrenmelerin oluşmasına yol açmaktadır.

Yapılandırmacı yaklaşımda öğretmen, geleneksel yöntemin dışında sınıfta iş birliği ve etkileşimi kolaylaştırıcı tutum ve davranışlar sergiler. Etkinliklerin düzenlenmesinde öğrencilere fırsat ve ortam yaratır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun seçenekler sunar. Yönergeler verir ve her öğrencinin kendi kararını kendisinin oluşturmasına yardımcı olur. Çalışma grupları oluşturmak, grup ve grup üyelerinin sorumluluklarını belirlemek iş birliğine yönelik öğrenmenin gerçekleşmesi için yardımcı olur.

1.2. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Vizyonu

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'yla;

- Uluslararası ilişkilerin felsefesini kavrayan,
- Uluslararası ilişkileri oluşturan aktörleri ve işlevlerini sorgulayan,
- Uluslararası ilişkilerde barışı ve hoşgörüyü ön planda tutan,
- Uluslararası ilişkileri etkileyen iktisadi, siyasi, hukuki ve toplumsal olayları evrensel bakış açısıyla yorumlayabilen,
- Uluslararası ilişkilerdeki verileri nesnel bir bakış açısıyla değerlendirebilen,
- Uluslararası ilişkiler disiplininde ortaya çıkan yenilikleri takip eden,
- Uluslararası ilişkilerde ülkemizin millî çıkarlarını gözetken ve vatanını seven,
- Ülke sorunlarına ve ülkeler arası sorunlara ve değerlere değişik açılardan bakabilen ve çözüm önerileri sunabilen,
- Uluslararası ilişkilerde analitik düşünme becerisini uygulayabilen,
- Uluslararası ilişkilerin geleceğiyle ilgili öngörülerde bulunabilen bireyler yetiştirilmesi amaçlanmaktadır.

1.3. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Yapısı

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı; yapılandırmacı yaklaşımla hazırlanmıştır. Programla ulaşılmak istenen amaçlar, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalarla desteklenmiştir.

Haftada iki ders saati uygulanmak üzere hazırlanan bu program 7 (yedi) üniteden oluşmaktadır:

1. Ünite: Uluslararası İlişkilere Giriş
2. Ünite: Uluslararası İlişkilerde Aktörler ve Aktörlerin İlişki Türleri
3. Ünite: Uluslararası İlişkilerin Tarihsel Gelişimi
4. Ünite: Dış Politika
5. Ünite: Uluslararası Örgütler
6. Ünite: Uluslararası Sorunlar
7. Ünite: Türkiye'nin Dış Politikası

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı;

1. Öğrencilerin üst öğrenim hedeflerini dikkate alır.
2. Öğrencileri düşünmeye, soru sormaya ve görüş alışverişi yapmaya özendirir.

3. Millî değerleri merkeze alarak evrensel değerlerin benimsenmesine önem verir.
4. Öğrencilerin ruhsal, ahlaki, sosyal ve kültürel yönlerden gelişmesini hedefler.
5. Öğrencilerin ülkedeki ve dünyadaki sorunlara karşı duyarlı olmasını sağlar.
6. Öğrencilere, güncel olaylardan hareketle uluslararası ilişkileri yorumlama becerisi kazandırır.
7. Eleştirel ve analitik düşünme becerisi kazanmaya yöneltir.
8. Program olay ve olguların yaşanılan alan, bölge, ülke ve dünya ölçeğinde algılanmasına yönelik ve küresel etkileşimi yansıtabilen bir içeriği öngörür.

1.4. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı İle Kazandırılmak İstenen Beceriler

1.4.1. Ortak beceriler:

- Eleştirel Düşünme
- Yaratıcı Düşünme
- İletişim ve Empati
- Problem Çözme
- Karar Verme
- Bilgi Teknolojilerini Kullanma
- Türkçeyi Doğru, Güzel ve Etkili Kullanma
- Girişimcilik

1.4.2. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı ile kazanılacak beceriler:

- Olayları Analitik Değerlendirme
- Evrensel Bakış Açısı Geliştirme
- Çok Yönlü ve Bütüncül Bakabilme
- Değişim ve Sürekliliği Algılama
- Araştırma-Sorgulama
- Kanıt Kullanma
- Gözlem
- Zamanı Algılama
- Tablo, Grafik ve Haritaları Yorumlama
- Bilimsel Metin ve Makaleleri Yorumlama

1.5. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Değer ve Tutumları

Program bilgi, beceri ve kavram öğretimiyle birlikte aşağıdaki değer ve tutumları da kazandırmayı amaçlamaktadır:

- ✓ Dayanışma
- ✓ Hoşgörü
- ✓ Bilimsellik
- ✓ Saygı
- ✓ Duyarlılık
- ✓ Vatanseverlik
- ✓ Barış
- ✓ Sorumluluk

1.6. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Genel Amaçları

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı ile öğrenciler;

1. Atatürk ilke ve inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasındaki yerini kavrayarak laik, demokratik, ulusal ve çağdaş değerleri yaşatmaya istekli olur.
2. Uluslararası ilişkilerle ilgili başlıca kavram ve terimleri kavrar.
3. Uluslararası ilişkileri belirleyen kuramları kavrar, bu kuramların uluslararası ilişkilerdeki belirleyiciliğini değerlendirir.
4. Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak vatanını ve milletini seven, haklarını bilen ve kullanan, sorumluluklarını yerine getiren, ulusal bilince sahip bir birey olarak yetişir.
5. Siyasal, hukuksal, toplumsal ve ekonomik olayları değerlendirirken, uluslararası ilişkilere ait kavramları ve becerileri kullanır.
6. Uluslararası ilişkilerde etkili olan aktörlerin ve bunların ilişki türlerinin farkına varır.
7. Uluslararası ilişkilerin tarihsel gelişiminden hareketle uluslararası sistemin işleyişini değerlendirir.
8. Uluslararası ilişkilerle ilgili başlıca kavram ve terimleri kullanarak olayları analiz eder.
9. Bölgesel ve küresel düzeyde etkin olan, çevresel, kültürel, siyasi ve ekonomik örgütlerin uluslararası ilişkilerdeki rolünün bilincine varır.
10. Günümüzün uluslararası ilişkilerini Türk dış politikasının temel ilkeleri açısından değerlendirir.
11. Uluslararası sorunların insan hayatı üzerindeki etkilerini siyasi, hukuki ve ekonomik açıdan değerlendirir.
12. Güç (askerî, siyasi, ekonomik, demografik vb.) kavramının uluslararası ilişkilerde etkili bir unsur olduğunun bilincine varır.
13. İnsanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösterir.
14. İletişim araçlarının yaygınlaşmasının günümüzdeki uluslararası ilişkilere etkisini açıklar.
15. Çevre sorunları ve doğal afetlerin, ülkeler arasındaki sosyal dayanışma ve yardımlaşmadaki etkisinin farkına varır.
16. Türkiye'nin jeopolitik ve jeostratejik özelliklerinin bölgesel ve küresel ilişkiler açısından önemini değerlendirir.
17. Türk dış politikasının temel özelliklerini kavrar.
18. Bilimsel düşüncenin bir gereği olarak bilgiye ulaşmada, verileri kullanmada ve düşünce üretmede bilimsel ahlakı gözetir.
19. Türk dış politikasının Atatürk'ün "Yurtta barış, cihanda barış" ilkesi doğrultusunda şekillendiğinin bilincine varır.
20. Uluslararası sistemin işleyişi, hukuki çerçevesi, sistemin birimleri olan devletlerin birbirleriyle ilişkilerini değerlendirir.
21. Uluslararası sistem içinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin saygın ve onurlu bir yeri olduğunun bilincine varır.

22. Yaşadığı çağın gereksinimlerini ve koşullarını değerlendirebilmek amacıyla geçmiş dönemlerdeki toplumsal, ekonomik, siyasi ve tarihî olayların neden ve sonuçlarını günümüzle karşılaştırarak etkili düşünen, öğrenen, yaratıcı ve karmaşık sorunları çözme yeteneğine sahip bir birey olarak yetişir.

1.7. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın Uygulanmasıyla İlgili Açıklamalar

1. Programda kazanımların öngördüğü bir içerik sınırlaması söz konusudur. Öğrenme-öğretme sürecinde çevre özellikleri, öğrenci grubunun ilgileri, ihtiyaçları, beklentileri, hazır bulunuşluk düzeyleri ile ön bilgileri dikkate alınmalıdır. Bu nedenle coğrafya, felsefe, sosyoloji, tarih ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük dersleri öğretim programları yanında ilgili seçmeli derslerin de öğretim programları incelenmelidir.
2. Uluslararası ilişkiler dersinin içeriğinde yer alan ünite, kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalar dikkate alınarak bir plan yapılmalı, ilgili branş öğretmenleri ile iş birliği hâlinde olunmalıdır.
3. Yapılacak etkinliklerin uygulanması aşamasında gerektiğinde üniversitelerden danışmanlık desteği alınabilmeli, okul ve sınıf ortamında akademisyenlerle yapılacak mülakat, konferans, söyleşi vb. etkinlikler düzenlenmelidir.
4. Etkinliklerin pek çoğu öğrencilerin araştırma yapmasına ve araştırma sonuçlarını sınıf ortamında sunması ve tartışılmasına dayanmaktadır. Burada öğretmen aktif rol almamış gibi görünmekle birlikte, etkinliklerin uygulanmasında belirleyici ve yönlendiricidir.
5. Uluslararası ilişkiler dersi, yaklaşımı gereği konulara bütünsel bir bakış açısı getirmiştir. Öğrencilerin olaylar ile ilgili çok boyutlu düşünebilme becerisi geliştirilmelidir.
6. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nda ortaya konan kazanımların edinilebilmesi için etkinlik örneklerinden yararlanılır.
7. Öğretmen; uluslararası ilişkilerin hayatın içindeki yerinin anlaşılmasında, öğretim programında yer alan kazanımların sağlanması yoluyla öğrencilerin bakış açılarının değişmesinde ve uluslararası güncel olayların değerlendirilmesinde öğrencilere rehberlik etmelidir. Böylece öğrencilerin, devletlerin izledikleri politikalar sonucunda ortaya çıkan bölgesel ya da küresel sorunları analiz edebilmeleri sağlanmalıdır.
8. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nın, öncelikle öğrencilerin dünyayı, daha sonra da yaşadıkları bölgeyi algılamalarını önemser. Bu nedenle öğrencilere bölgesel ve evrensel boyutta kazanımlar edindirmeyi amaçlar. Öğretmen, bu durumu dikkate alarak bölgesel ve dünya ölçeğinde örnekler verir, benzerlikleri ve farklılıkları vurgular.
9. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nda öğrencilere, eleştirel ve yaratıcı düşünme, karar verme, problem çözme, iletişim ve bilgi teknolojilerini kullanma, Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma becerileri kazandırılır. Bunun yanı sıra dersin içeriği ile ilgili olarak gözlem, harita okuma, grafik ve bilgiyi yorumlama, zamanı, değişimi, sürekliliği algılama ve kanıt kullanma becerilerini edinmeleri sağlanır. Öğretmen sınıf içi etkinliklerle geliştirdiği becerileri pekiştirmek için ödev ve proje verebilir.
10. Bu programda kazanımlar, etkinlik örnekleri ve açıklamalar tablo hâlinde gösterilmiştir. Öğretmen öğrencilerin kazanımları edinebilmelerine yönelik etkinlikler düzenler.
11. Öğretmen, öğrencilerin uluslararası ilişkilere ait terim ve kavramları öğrenmelerine dikkat etmeli, öğrencilerin kavram yanılgıları varsa, düzeltmelerine yardımcı olmalıdır.

12. Öğretmen, kazanımları gerçekleştirirken uluslararası ilişkiler dersi dışında diğer derslerin öğretmenleri ile iş birliği içinde olmalıdır.
13. Öğretmen, olguları ve olayları aktarırken öğrencilere aktif öğrenmeye dayalı etkinlikler uygulamalıdır. Öğretmen öğrencilere bilgi vermek yerine, onların olaylar, kavramlar, ilkelere vb. arasında bağ kurmasına yardımcı olmalıdır. Öğrencilerin düşünmelerini sağlayacak açık uçlu sorularla sorgulama yapmalarını teşvik etmelidir. Öğretmen, önce bu konulara ilişkin öğrencilerin ön bilgilerini tespit etmeli, öğrencilerin araştırma yapmalarına, araştırma sonuçlarını sınıf ortamında sunmalarına uygun bir ortam sağlamalıdır. Öğrencilerin bireysel ya da grup olarak birincil ve ikincil kaynaklar üzerinde çalışarak, kendi anlayışlarını sosyal ve kültürel bağlam içinde oluşturmalarına yardımcı olunmalıdır. Sınıfın gerçek anlamda demokrasinin yaşandığı bir yer olduğu unutulmamalıdır. Bu çalışmalarla öğrenciler demokratik beceri ve değerlere sahip, bilimsel düşünmeye açık, insan haklarına saygılı, iş birliği içinde çalışabilen, cumhuriyet ve demokrasi bilinci gelişmiş, haklarını bilen ve sorumluluk sahibi Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları olarak yetişir.
14. Millî bayramlar, önemli olaylar, belirli gün ve haftalardan yararlanılarak, öğrencilerin diğer ulusların özel günlerinin farkındalığı geliştirilmelidir. Öğretmen, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı, 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı ya da Türk inkılabı ile ilgili yıl dönümlerinde Atatürk'ün kişilik özelliklerini, inkılaplarını, ilkelerini ve düşüncelerini anlatmalıdır. Öğretmen, Atatürk'ün "Yurtta sulh, cihanda sulh" gibi sözlerinden hareketle, Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası ilişkilerde oynadığı rolü vurgulamalıdır.
15. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nda üniteler arasında ilişkilendirme yapılmıştır. Bu ilişkilendirme program tablosundaki açıklamalar kısmında belirtilmiştir. Öğretmen bu ilişkilendirmeleri eğitim-öğretim sürecini planlarken göz ardı etmemeli, yeri geldikçe işaret edilen ilişkilendirme ile ilgili olarak geçmiş konularla bağlantı kurmalıdır. Böylece öğrencilerin yeni öğrendiklerini anlamlandırmaları ve yapılandırmaları kolaylaşacaktır.
16. Derse ilişkin konuları ilgi çekici hâle getirecek anı, gezi yazısı, makale, belgesel, film gibi eğitim araçlarından yararlanılır.
17. Öğretmen, fotoğraflar, haritalar, filmler, benzeşim (simülasyon) programları, İnternet, çoklu ortam (multimedya) gibi araçları uluslararası ilişkiler dersinin bir parçası yapmaya çalışmalıdır. İmkânlar ölçüsünde, derste dünyanın değişik ülke ve bölgelerine İnternet kullanılarak sanal geziler yaptırılmalıdır. Öğrencilerle ders materyalleri geliştirilerek öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat tanınmalıdır. İmkânları kısıtlı olan okullarda öğretmen çevresindeki her türlü pedagojik araç-gereci ders materyali olarak kullanabilir ve öğrencilerden de çevrelerindeki malzemeleri sınıfa getirerek değerlendirmelerini isteyebilir.

1.8. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı'nda Kullanılan Semboller

 Sınıf-okul içi etkinlik	Bu sembol ilgili etkinliklerin (drama, grup çalışması, zaman şeridi oluşturma, çalışma kâğıdı doldurma, görsel materyal okuma, mektup yazma, film izleme, sanal alan gezisi vb.) sınıf içinde yapılacağını gösterir.
 Okul dışı etkinlik	Bu sembol ilgili etkinliklerin (sözlü tarih, grup çalışması, günlük tutma, proje çalışmaları vb.) tamamının veya bazı aşamalarının ev, kütüphane ve konuyla ilgili kurum ve kuruluşlarda yapılabileceğini gösterir.
 Uyarı	Bu sembol ilgili kazanımda verilecek bilgi, beceri ve değer ifadelerini, sınırlılıkları, kullanılması önerilen araç-gereç ve dikkat edilmesi gereken noktaları gösterir.
 Ders içi ilişkilendirme	Bu sembol ilgili kazanımda ilişkilendirilen uluslararası ilişkiler dersinin diğer ünitelerinin adını, ilgili konularını ve kazanımlarını gösterir.
 Ölçme ve değerlendirme	Bu sembol eğitim öğretim sürecinde yapılabilecek değerlendirme çalışmalarını göstermektedir. Burada yazılan değerlendirme etkinlikleri örnek niteliğindedir.

1.9. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı Ünitelerinin Sürelerine Göre Dağılım Tablosu

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı haftada 2 ders saati okutulmak üzere hazırlanmış olup yedi üniteden oluşmaktadır.

Ünite	Kazanım Sayısı	Süre/Ders Saati Sayısı	Oranı (%)
1- Uluslararası İlişkilere Giriş	5	6	8
2- Uluslararası İlişkilerde Aktörler ve Aktörlerin İlişki Türleri	2	6	8
3- Uluslararası İlişkilerin Tarihsel Gelişimi	5	8	11
4- Dış Politika	8	14	20
5- Uluslararası Örgütler	3	8	11
6- Uluslararası Sorunlar	7	14	20
7- Türkiye'nin Dış Politikası	15	16	22
Toplam	45	72	100

* Üniteler/ kazanımlar için öngörülen ders saatleri, koşullara göre $\pm\%10$ oranında değiştirilerek uygulanabilir.

1.10. Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı' na Göre Yazılacak Ders Kitaplarının Forma Sayısı

	DERS KİTABI	
SINIFLAR	Kitap Boyutu	Forma Sayısı
Seçmeli Ders	19,5 x 27,5 cm	12-14

Not: Uluslararası ilişkiler dersi ders kitabı yazılırken programın özelliği gereği çok sayıda harita, şekil, grafik, tablo, resim gibi görsel malzemelerden yararlanılmalıdır. Forma sayısı görsel malzemelerin kullanılacağı dikkate alınarak belirlenmiştir.

2. ULUSLARARASI İLİŞKİLER DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI KAZANIMLARI

1. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERE GİRİŞ		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Uluslararası ilişkilerle ilgili temel kavramları tanıır. 2. Uluslararası ilişkiler disiplininin bilim insanları tarafından oluşturulduğunu ayırt eder.	 “Uluslararası İlişkiler Kavramı” Uluslararası ilişkiler kavramının çağrışım yaptığı diğer kavramlar sorulur. Bu kavramların uluslararası ilişkiler ile ilgisi tartışılır (1. kazanım). “Kimlerin Katkısı Var?” Uluslararası ilişkiler alanının bir disiplin hâline gelmesinde katkısı olan bilim insanlarının çalışmaları araştırılır. Elde edilen bilgiler sınıfta sunulur (2. kazanım).	[!] Uluslararası ilişkilerle ilgili temel kavramlar (ulus, uluslararası, uluslararası ilişki, devlet, egemenlik) açıklanır (1. kazanım). [!] Uluslararası ilişkilerde uygulama alanı ile bilim alanı arasındaki ilişki açıklanır (2. kazanım). Uluslararası ilişkiler disiplininin ortaya çıkış nedenlerini değerlendiriniz (2. kazanım).
3. Uluslararası ilişkiler disiplininin alt dallarını ve bunların inceleme alanlarını açıklar. 4. Uluslararası ilişkiler bilimini oluşturan disiplinler arasındaki ilişkiyi analiz eder.	 “ Kavram Şeması” Öğrencilerden uluslararası ilişkiler bilim dalının inceleme alanlarıyla ilgili bilgi toplamaları istenir. Bu bilgiler doğrultusunda kavram şeması oluşturulur (3. kazanım). “Araştırılmalı” Üniversitelerin uluslararası ilişkiler bölümünde okutulan dersler ve eğitim programları araştırılır. Bu bilgilerden hareketle uluslararası ilişkiler bilimini oluşturan disiplinler arasındaki ilişki sınıfta tartışılır (4. kazanım).	[!] Uluslararası ilişkilerin iktisat, sosyoloji, siyaset, hukuk gibi disiplinlerle olan ilişkisi açıklanır (3. kazanım).

1. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERE GİRİŞ		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
5. Uluslararası ilişkilerde üç temel yaklaşımın (idealizm, realizm, pluralizm) ortaya çıkış nedenlerini ve uluslararası ilişkilere bakışını açıklar.	 “Drama Çalışması” İdealist, realist ve pluralist yaklaşımların devlet, güç, güvenlik ve savaş gibi konulardaki bakış açılarının ortaya konulduğu bir drama çalışması hazırlanır.	[!] İdealist yaklaşımın uluslararası örgütlerin kurulmasındaki rolü açıklanır. [!] Realizme göre uluslararası ilişkilerin temel aktörünün devlet olduğu vurgulanır. [!] Pluralist yaklaşımın uluslararası ilişkileri çok aktörlü bir yapı olarak kabul ettiği, uluslararası alanda artan bağımlılığın aktörleri iş birliğine yönelttiği üzerinde durulur. Uluslararası ilişkilerin felsefi (kuramsal) temelleri nelerdir? Bu kuramların uluslararası ilişkilere nasıl yansıdığını açıklayınız.

2. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE AKTÖRLER VE AKTÖRLERİN İLİŞKİ TÜRLERİ		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Uluslararası ilişkileri belirleyen aktör türlerini ayırt eder.	 “Uluslararası Aktörlerin Gücü” Uluslararası alanda faaliyet gösteren aktörlerden biri (AB, BM, NATO, OECD vb.) seçilir. Bu aktörün uluslararası ilişkilerdeki etkinliği araştırılarak değerlendirilir.	[!] Aktörlüğün, hem bir hak hem de yükümlülük olduğu örneklerle açıklanır. [!] Devlet ve devlet dışı aktörlerin özelliklerine değinilir. Uluslararası ilişkilerde aktör türlerinin çeşitlenmesinin nedenlerini açıklayınız.
2. Uluslararası aktörlerin ilişkilerini açıklar.	 “Haritada Bulalım ve Tartışalım” Harita üzerinde dünyadaki çatışma bölgelerinden biri seçilir. Uluslararası aktörlerin buradaki rolleri tartışılır.	[!] Çatışma türleri (tırmanma, caydırma, savaş), çatışmaların önlenmesi ve sorunların çözümü için yapılması gerekenler üzerinde durulur. [!] Uluslararası aktörlerin, ihtiyaç duydukları alanlarda iş birliği yaptığı açıklanır. [!] 1. Ünitenin, “Uluslararası İlişkilerde Üç Temel Yaklaşım” konusunun 5. kazanımı ile ilişkilendirilir. Uluslararası aktörleri çatışma ve iş birliğine yönelten sebepleri değerlendiriniz.
 “Uluslararası İş Birliği” Uluslararası aktörleri iş birliğine yönelten temel nedenler araştırılır. Bu iş birliklerinin uluslararası sistem üzerindeki etkileri örneklerle tartışılır.		

3. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. İlk Çağda uluslararası ilişkilerin niteliğini açıklar.	 “İlk Yazılı Antlaşma” Uluslararası ilişkiler açısından Kadeş Antlaşması’nın önemi sınıf ortamında tartışılır.	[!] İlk çağlarda uluslararası ilişkilere dair belge ve metinlerin hem kısıtlı hem de içeriklerinin sınırlı olduğu vurgulanır. Bu dönemde Sümer, Hitit, Asur ve diğer İlk Çağ devletlerinin ticari ve savaş ilişkilerine örnekler verilir. [!] Uluslararası alanda imzalanan ilk yazılı antlaşma olan Kadeş Antlaşması üzerinde durulur. İlk Çağdaki uluslararası ilişkilerin nitelikleri nelerdir? Uluslararası ilişkilerin gelişmesinde Kadeş Antlaşması’nın önemini değerlendiriniz.
2. Orta Çağda uluslararası ilişkilerin temelini oluşturan unsurları açıklar.	 “Orta Çağ Avrupa’sında Uluslararası İlişkiler” Orta Çağ Avrupası’nda krallıklarla Papalık’ın ilişkisinin uluslararası ilişkilere etkisi tartışılır.	[!] Orta Çağda uluslararası ilişkilerin oluşumunda din savaşlarının etkileri açıklanır. [!] Orta Çağda yönetim sistemi ve devlet yapısında meydana gelen değişimler açıklanır. Orta Çağda uluslararası ilişkilerin din temelinde gelişmesinin devlet yapısı üzerindeki etkilerini örneklerle açıklayınız.

3. ÜNİTE: ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
3. Modern Çağda uluslararası ilişkilerin özelliklerini açıklar.	 “Vestfalya Barışı ve Uluslararası İlişkiler” Vestfalya Barışı’nın uluslararası ilişkilerin temel özelliklerinde ne tür değişmelere neden olduğu sınıfta tartışılır (3. kazanım).	[!] Uluslararası ilişkilerin modern anlamda Vestfalya Barışı ile ortaya çıktığı açıklanır (3. kazanım). [!] Amerikan ve Fransız devrimlerinin uluslararası ilişkilere etkisi, ulus-devletin temel birim olması, ulusçuluk, iktisadi liberalizm, serbest ticaret anlayışlarının dünyaya yayılması bakımından incelenir (3 ve 4. kazanımlar).
4. Uluslararası alanda temel birim/aktör olan modern devletin niteliklerini açıklar.	 “Küba Krizi” Soğuk Savaş Döneminde yaşanan Küba Krizi’ne ABD, SSCB ve Bağlantısızlar Hareketi’nin yaklaşımları uluslararası ilişkiler açısından değerlendirilir (5. kazanım).	[!] Sömürgeciliğin günümüzde boyut değiştirerek devam ettiği üzerinde durulur (3. kazanım). [!] Modern devletin egemen ve merkezî olma özelliğine sahip olduğu açıklanır (4. kazanım).
5. Soğuk Savaş Döneminde uluslararası ilişkilerin esaslarını ve bunu belirleyen temel aktörleri değerlendirir.		[!] Güçler dengesinin tarihî seyri içerisinde farklı dönemlerde farklı özellikler gösterdiği örneklerle açıklanır (3,4 ve 5. kazanımlar). Güçler dengesi sisteminin ortaya çıkış nedenlerini tartışınız (3. kazanım).

4. ÜNİTE: DIŞ POLİTİKA		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Devletlerin uluslararası alanda izlediği politikaların amaçlarını açıklar.	 “Ne Yapardınız?” Öğrenciler başbakan ve dışişleri bakanı rollerini üstlenirler. “Türkiye’nin uluslararası alanda hangi dış politika amacını gerçekleştirmek isterdiniz? Gerekçeleri ile açıklayınız.” sorusuna alınan cevaplar sınıfça tartışılır.	[!] Dış politikanın belirlenmesinde ulusal çıkarların ön planda tutulduğu açıklanır. Türkiye’nin uluslararası alanda saygınlığını artıran bilimsel, sportif ve sanatsal başarılarına örnekler veriniz.
2. Devletlerin dış politikada kullandıkları araçları tanır.	 “Medyada Dış Politika” Öğrencilerden dış politika ile ilgili haberleri derlemeleri istenir. Bu haberlerden hareketle devletlerin dış politikada hedeflerine ulaşmak için hangi yöntemlere başvurdukları belirlenir ve tartışılır. “Araştırılmalı, Tartışılmalı” Öğrencilerden büyükelçiliklerin ve konsoloslukların görevleri hakkında bilgi toplamaları istenir. Bu bilgiler doğrultusunda büyükelçiliklerin ve konsoloslukların dış politikadaki önemi tartışılır.	[!] Devletlerin, dış politika alanındaki temel amaçlarını, farklı araçlar kullanarak gerçekleştirmelerine örnekler verilir. [!] Devlet olmayan aktörlerin kullandıkları araçların şartlara göre değişkenlik gösterdiği açıklanır. [!] Diplomatların temel görevleri açıklanır. Devletler dış politika amaçlarına ulaşmak için hangi araçları kullanırlar? Örneklerle açıklayınız.

4. ÜNİTE: DIŞ POLİTİKA		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
3. Uluslararası ilişkileri etkileyen siyasi faktörleri açıklar.	 “Canlandırma Yapalım” Sınıf iki gruba ayrılır. Demokrasi ile yönetilen ülkeler ile demokrasi dışı rejimlerle yönetilen ülkelerin dış politika konusunda nasıl kararlar aldıkları örnek olaylarla canlandırılır. İki yönetim şeklinin temel nitelikleri belirlenir. “Sunum Hazırlayalım” T.C. Dışişleri Bakanlığının İnternet sitesi incelenir. Bakanlığın yapısı, faaliyet alanları, ilgili olduğu kuruluşlar hakkında bir sunum hazırlanarak sınıfta sunulur.	[!] Devletlerin yönetim şekillerinin dış politikaya etkileri üzerinde durulur. [!] Bir ülkenin dış politikasının belirlenmesinde dışişleri bakanlıklarının ve hükûmetlerin rolü açıklanır. Demokratik ve antidemokratik yönetim biçimlerinin dış politikaya etkilerini örnekler vererek karşılaştırınız.
4. Ekonomik etkenlerin uluslararası ilişkilerdeki etkisini açıklar.	 “Ekonominin Gücü” Devletlerin ekonomik güçlerinin uluslararası ilişkilere etkileri araştırılarak tartışılır (4. kazanım).	[!] Devletlerin büyük veya güçlü olarak nitelendirilmesinde etkili olan ekonomik faktörler üzerinde durulur (4. kazanım).
5. Hükûmetlerin dış politika kararlarında iç ve dış kamuoyunun etkisini değerlendirir.	 “Kamuoyu Oluşturalım” Türkiye’nin dış politikasında etkin olan güncel bir sorun (Kıbrıs, 1915 Olayları, Türkiye-AB ilişkileri vb.) belirlenir. Bu sorunla ilgili olarak öğrencilerin uluslararası kamuoyu oluşturmaya yönelik afiş, gazete haberi, tanıtım filmi vb. çalışmalardan birini hazırlamaları istenir. Yapılan çalışmalar sınıfta değerlendirilir (5. kazanım).	[!] Dış politikanın belirlenmesinde karar alıcıların, kendi halklarının ve dünya kamuoyunun fikirlerinden etkilendikleri örneklerle açıklanır (5. kazanım). Jeopolitik konumun uluslararası ilişkilere etkisini örneklerle açıklayınız (6. kazanım).
6. Ülkelerin coğrafi özelliklerinin uluslararası ilişkilere etkilerini açıklar.		

4. ÜNİTE: DIŞ POLİTİKA		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
7. Uluslararası aktörlerin gücünün hangi faktörlere bağlı olduğunu örneklerle açıklar.	 “Güçlü Devlet ” Devletleri büyük güç yapan faktörler araştırılarak sınıfta tartışılır.	[!] Gücün durağan ve değişken özellikleri üzerinde durulur. Uluslararası aktörlerin gücünün bağlı olduğu faktörlere örnekler veriniz.
8. Uluslararası hukuk kurallarının devletlerin dış politikaları üzerindeki etkilerini açıklar.	 “Uluslararası Hukuk” Anayasamızın 90. Maddesi incelenerek uluslararası hukuk ile dış politika arasındaki ilişki değerlendirilir.	[!] Devletlerin dış politikaya ilişkin kararlar alırken uluslararası hukuk kurallarını dikkate almaları gerektiği vurgulanır.

5. ÜNİTE: ULUSLARARASI ÖRGÜTLER		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Uluslararası örgütlerin önemini, temel özelliklerini ve türlerini açıklar.	 “Uluslararası Örgütleri Tanıyalım” Sınıf dört gruba ayrılır. Her grup bir uluslararası örgüt türünün yapısını, çalışma alanlarını ve amaçlarını inceleyerek sınıfa sunar.	[!] 1. Ünitenin, “Uluslararası İlişkilerde Üç Temel Yaklaşım” konusunun 5. kazanımı ile ilişkilendirilir. [!] 2. Ünitenin, “Uluslararası Aktör Türleri” konusunun 1. kazanımı ile ilişkilendirilir. Uluslararası sorunların çözümünde uluslararası örgütlerin rolünü örneklerle açıklayınız.
2. Hükûmetler arası uluslararası örgütlerin uluslararası ilişkiler açısından önemini açıklar.	 “Araştıralım, Değerlendirelim” Öğrenciler hükûmetler arası uluslararası örgütleri araştırıp çalışma alanlarına göre sınıflandırır. Bu örgütlere üyelik şartlarını araştırır. Araştırma sonuçları sınıfta değerlendirilir. “Neden NATO’dayız” Türkiye’nin NATO’ya üye olmasının sebepleri ve NATO’daki yeri tartışılır.	[!] Hükûmetler arası örgütlerin çalışma alanlarına göre sınıflandırılması, amaçları ve görevleri üzerinde durulur. [!] 2. Ünitenin, “Uluslararası Aktör Türleri” konusunun 1. kazanımı ile ilişkilendirilir.
3. Sivil toplum örgütlerinin uluslararası ilişkiler açısından önemini belirtir.	 “İnceleyelim Sunalım” Hükûmet dışı uluslararası örgütlerden biri belirlenerek amaçları, üyelik koşulları incelenir ve sınıf ortamında sunulur. “Hayal Edelim” “Sizce bugün dünyanın evrensel anlamda ihtiyaç duyduğu uluslararası örgüt ve bu örgütün türü, amacı ne olmalıdır?” sorusundan hareketle sınıf ortamında beyin fırtınası yapılır.	[!] 2. Ünitenin, “Uluslararası Aktör Türleri” konusunun 1. kazanımı ile ilişkilendirilir. Hükûmetler arası uluslararası örgütlerle hükûmet dışı uluslararası örgütleri çalışma alanları açısından karşılaştırınız.

6. ÜNİTE: ULUSLARARASI SORUNLAR		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Silahlanma ve silahların denetimi sorununun dış politikadaki etkisini irdeler.	 “Nükleer Tehlike” Nükleer Silahların Yayılmasını Önleme Antlaşması (NPT) araştırılır. Antlaşmayı imzalamayan ülkelerin, bu tutumlarının nedenleri değerlendirilir (1. kazanım).	[!] Silahlanma için yapılan harcamaların ve silahların tahrip gücünün artmasının uluslararası ilişkilerdeki olumsuz etkileri açıklanır (1. kazanım). [!] Silahsızlanmanın dünya barışı açısından önemi açıklanır (1. kazanım).
2. Terörizmin amacını açıklar.	 “Terör ve Sonuçları” 11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de gerçekleşen terör saldırıları araştırılır. Bu olayın uluslararası ilişkiler açısından sonuçları tartışılır (2. kazanım). “BM Terör Raporu” Birleşmiş Milletlerin her yıl yayınladığı terör raporu incelenir. Rapor dünya barışı açısından değerlendirilir (2. kazanım).	[!] Günümüzde silahsızlanma girişimlerinin hangi konuları kapsadığı açıklanır (1. kazanım). [!] II. Dünya Savaşı’nda ABD’nin Japonya’ya karşı atom bombası kullanmasının sonuçları üzerinde durulur (1. kazanım). [!] Anarşi ile terör arasındaki farklar vurgulanır (2. kazanım). [!] Terörizmin, propaganda amacıyla iletişim araçlarını kullandığına dikkat çekilir (2. kazanım). Terörizmin güvenlik açısından uluslararası ilişkilere yansımalarına örnekler veriniz (2. kazanım).

6. ÜNİTE: ULUSLARARASI SORUNLAR		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
3. Uluslararası alanda karşılaşılan insani sorunları sebep ve sonuçları açısından değerlendirir.	 “Göç Hikâyeleri” Öğrenciler ailelerinden veya çevrelerinden göç etmiş kişilerin hikâyelerini derleyerek göç nedenlerini ve karşılaşılan zorlukları sınıfta paylaşırlar. “Sağlık ve Gelişmişlik” Geri kalmış ülkeler ile gelişmiş ülkeler bebek ölümleri, kişi başına düşen gelir gibi ölçütler açısından karşılaştırılır. Sağlık ile gelişmişlik arasındaki ilişki tartışılır.	[!] Nüfus artış hızının gelişmiş ve geri kalmış ülkelerdeki durumu açıklanır. [!] Göçmen ve mülteci kavramları arasındaki farklar açıklanır. [!] Etnik köken, dil ve din farklılıklarından kaynaklanan insani sorunlara vurgu yapılır. [!] Yönetim anlayışı ve sistemlerinden kaynaklanan sorunlar belirtilir. [!] İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’ndeki insani sorunlara (dil, din, ırk farklılıklarından kaynaklanan) yönelik maddeler incelenir. Çağımızda insani sorunların çeşitlenmesinin ve hızla artmasının sebepleri nelerdir?

6. ÜNİTE: ULUSLARARASI SORUNLAR		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
4. Ekonomik sorunların uluslararası ilişkilere yansımalarını açıklar.	 “Kaynakların Paylaşımı” Günümüzde su kaynaklarının paylaşımından kaynaklanan uluslararası sorunlar araştırılır. Bu sorunların uluslararası ilişkilere etkileri değerlendirilir (4. kazanım).	[!] Enerji ve yer altı kaynaklarının paylaşımından kaynaklanan sorunlar üzerinde durulur (4. kazanım). [!] Çevre sorunları ve doğal afetlerin ülkeler üzerindeki olumsuz etkileri üzerinde durulur (5. kazanım).
5. Çevre sorunlarının uluslararası boyutlarını açıklar.	 “Dünyamız Can Çekişiyor” Kyoto Sözleşmesi’nin küresel çevre problemlerinin çözümündeki etkisi tartışılır (5. kazanım). “Pano Hazırlayalım” Çevre sorunlarına, fotoğraflarla hazırlanan bir pano ile dikkat çekilir (5. kazanım). “Münazara Yapalım” “Enerji için nükleer santral gerekli midir?” sorusu sınıf ortamında münazara edilir (5. kazanım).	 Yetersiz kaynakların paylaşımı nedeniyle ortaya çıkan çevre sorunlarını açıklayınız (5. kazanım). Ülkeler arasında yardımlaşma ve iş birliğinin artmasında doğal afetlerin rolünü örneklerle açıklayınız (5. Kazanım).

6. ÜNİTE: ULUSLARARASI SORUNLAR		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
6. Dünyanın farklı coğrafyalarındaki bölgesel sorunları neden ve sonuçlarıyla değerlendirir. 7. Bölgesel sorunların uluslararası ilişkilere yansımalarını değerlendirir.	 “Petrol ve Ortadoğu” Ortadoğu petroleri ile ilgili gazete, dergi ve televizyon haberleri derlenir. Petrolün paylaşımından kaynaklanan sorunların uluslararası ilişkilere yansımaları tartışılır (6 ve 7. kazanımlar). “Bölgesel sorunlar” Dünya siyasi haritası üzerinde bölgesel sorunların yaşandığı başlıca bölgeler işaretlenir. Sorunlar niteliğine göre sınıflandırılır (6 ve 7. kazanımlar).	[!] 6 ve 7. kazanımlar birlikte işlenecektir. [!] Orta Doğu’da Irak, İsrail-Filistin, terör ve kaynak paylaşımı (petrol, su vb.) sorunları açıklanır (6 ve 7. kazanımlar). [!] Kafkasya’da etnik çatışmalar ve Azerbaycan-Ermenistan sınır anlaşmazlığı açıklanır (6 ve 7. kazanımlar). [!] Bosna-Hersek örneğinden yola çıkılarak Balkanlarda yaşanan etnik ve dinî sorunlar açıklanır (6 ve 7. kazanımlar). [!] Avrupa’da Kuzey İrlanda ve Bask sorunları açıklanır. [!] Afrika’da İnsani sorunlar, kaynak paylaşımı ve yönetim sistemlerinden kaynaklanan sorunlar açıklanır (6 ve 7. kazanımlar). [!] Asya’da sınır anlaşmazlıkları, etnik ve siyasi çatışmalar örneklerle açıklanır (6 ve 7. kazanımlar). [!] Kıta Amerika’da siyasi, sosyal ve ekonomik nedenlerden kaynaklanan sorunlar açıklanır (6 ve 7. kazanımlar). [!] Bölgesel sorunların çözüme kavuşturulamadığı sürece uluslararası istikrar ve güvenlik için tehdit oluşturduğu açıklanır (7. kazanım). Bölgesel sorunların uluslararası nitelik kazanmasını örneklerle açıklayınız (7. kazanım). Uluslararası aktörlerin en yoğun çalıştığı bölgelerin başında niçin Orta Doğu gelmektedir (7. kazanım)?

7. ÜNİTE: TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
1. Türk dış politikasının temel ilkelerini açıklar. 2. Türkiye’nin jeopolitik konumunu analiz eder. 3. Türkiye’nin jeopolitik önemini coğrafi konumuyla ilişkilendirir.	 “İnternette Araştırılmalı” Türk dış politikasının temel ilkeleri Dışişleri Bakanlığının İnternet sitesinden araştırılır. Bu ilkeler değerlendirilir (1. kazanım). “Pano Yapalım” Atatürk’ün dış politikayla ilgili sözlerinin yer aldığı pano hazırlanır ve bu sözler üzerinde değerlendirme yapılır (1. kazanım). “Jeopolitik ve Türkiye” Türkiye’nin jeopolitik konumunun Türk dış politikasına etkileri tartışılır (2 ve 3. kazanım).	[!] Türk dış politikasının Atatürk’ün görüşlerinden hareketle şekillendiği belirtilir (1. kazanım). [!] Türkiye Cumhuriyeti’nin bölgesel bir güç olarak barışçıl bir dış politika izlediği açıklanır (1, 2 ve 3. kazanımlar). Türkiye’nin jeopolitik konumu, Türk dış politikasının temel ilkelerini nasıl etkilemiştir? Örneklerle açıklayınız (2. Kazanım).
4. Atatürk Döneminde Türkiye’nin dış politikasının temel özelliklerini açıklar.	 “Lozan Barış Antlaşması’nın Türk Dış Politikasına Etkileri” Lozan Barış Antlaşması ile çözümlenemeyen sorunlar tespit edilir. Bu sorunların hangi ülkelerle yaşandığı, ne zaman ve nasıl çözümlendiği, çözüm aşamasında hangi dış politika ilkelerinin esas alındığı tablo üzerinde gösterilir.	[!] Atatürk Döneminde dış politika sorunlarının müzakere yoluyla çözüme kavuşturulduğu açıklanır. [!] Atatürk Döneminde Türkiye’nin girdiği ittifakların önemi üzerinde durulur. [!] “Nüfus Mübadelesi, Musul Sorunu, Yabancı Okullar Sorunu, Osmanlı Borçları, Balkan Antantı, Türkiye’nin Milletler Cemiyetine Girişi, Montrö Boğazlar Sözleşmesi, Sadabat Paktı, Hatay’ın Anavatana Katılması” konuları açıklanır. Atatürk Döneminde Türkiye’yi uluslararası ittifaklara girmeye yönelten etkenler nelerdir?

7. ÜNİTE: TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
5. II. Dünya Savaşı’nda Türkiye’nin izlediği tarafsızlık politikasını açıklar.	 “Üçlü İttifak Antlaşması ve Türkiye” Türkiye’nin 19 Ekim 1939’da imzaladığı Üçlü İttifak Antlaşması’nın, II. Dünya Savaşı boyunca Türk dış politikası üzerindeki etkileri araştırılıp sınıfta sunulur. “Savaşta Türk Basını” II. Dünya Savaşı Döneminde Türk basınında yayımlanan dış politika ile ilgili haber ve yorumlar araştırılır. Dönemin Türk dış politikası hakkında değerlendirmeler yapılır.	[!] I. Dünya Savaşı’ndan sonra kurulan düzenin korunması için yapılan çalışmalar açıklanır. [!] Almanya ve İtalya’nın izlediği yayılmacı politikalara karşı Türkiye’nin ittifak arayışları açıklanır. [!] Yalta ve Potsdam konferanslarında alınan kararlar Türk dış politikası açısından değerlendirilir. Mihver ve Müttefik devletlerin Türkiye’yi II. Dünya Savaşı’na dâhil etmek istemelerinin nedenleri nelerdir? Türkiye’nin II. Dünya Savaşı boyunca tarafsız kalmak istemesinin ekonomik ve politik sebepleri nelerdir?
6. II. Dünya Savaşı’ndan sonra oluşan iki kutuplu sistemde Türkiye’nin izlediği dış politikayı açıklar.	 “Türk-Sovyet İlişkileri ve Ortadoğu” 1945-1960 Döneminde Türkiye’nin izlediği Ortadoğu politikalarının Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkilerini hangi yönde etkilediği araştırılır ve sınıfta tartışılır. “Unutulan Savaş Kore” TRT tarafından hazırlanan “Unutulan Savaş Kore” belgeseli izlenir. Bu belgeselden hareketle Türkiye’nin bu savaşa katılma nedenleri ve sonuçları tartışılır.	[!] Türkiye’nin; Marshall Planı dâhilinde ABD yardımı aldığı belirtilir. [!] Türkiye’nin; Avrupa Konseyi’ne kabul edilmesi, Kore Savaşı’na katılması, NATO’ya üye olması, Balkan ve Bağdat paktlarının kurulmasındaki öncülüğü Batı bloğu ile birlikte hareket etmesi çerçevesinde ele alınır. [!] Kıbrıs Sorunu’nun ortaya çıkışı ve gelişimi Türk dış politikası çerçevesinde açıklanır. [!] Türkiye’nin Orta Doğu’da izlediği politika ve bu politikanın bölge ülkeleriyle olan ilişkilere etkisi açıklanır. CENTO kuruluş amaçlarına ulaşmış mıdır? Gerekçeleriyle açıklayınız. Türkiye’nin II. Dünya Savaşı öncesi ve sonrası izlediği dış politikaları temel özellikleri açısından karşılaştırınız.

7. ÜNİTE: TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
7. 1960-1980 Döneminde Kıbrıs Sorunu’ndaki gelişmelerin Türk dış politikasına etkilerini açıklar.	 “Kıbrıs Barış Harekâtı” TRT tarafından hazırlanan “Kıbrıs Barış Harekâtı ve KKTC’nin Kuruluşu” adlı belgesel izlenir. Kıbrıs Sorununa yol açan gelişmelerin Türkiye-ABD ilişkilerine etkileri tartışılır (7. kazanım).	[!] Kıbrıs Sorunu’nun ABD ile ilişkileri olumsuz yönde etkilediği açıklanır (7. kazanım).
8. 1960-1980 Döneminde Türk Yunan ilişkilerini değerlendirir.	 “Bibliyografya Çalışması” Kıbrıs Barış Harekâtı konusunda yazılmış kitaplar hakkında bibliyografya çalışması yapılarak bu kitaplar sınıf ortamında tanıtılır (8. kazanım).	[!] Kıta sahanlığı, karasuları, hava sahası ve adaların silahsızlandırılması sorunları ele alınır (8. kazanım).
9. AET ile imzalanan 1963 Ankara Antlaşması’nın Türk dış politikası açısından önemini değerlendirir.	 “Araştırılım, Görelim” Kıta sahanlığı harita üzerinde açıklanır. Ege Denizi ve çevresini gösteren harita üzerinde adaların konumu, kıta sahanlığının 6 ve 12 mil olmasına göre yorumlanır (8. kazanım).	[!] AET ile imzalanan Ankara Antlaşması’nın Gümrük Birliği için ilk adım olduğu açıklanır (9. kazanım).
10. Türkiye’nin 1960-1980 Dönemindeki Ortadoğu politikasını açıklar.	 “Araştırılım, Tartışalım” ASALA terörünün 1973-1985 yılları arasında Türk dış politikasına etkileri araştırılarak elde edilen bilgiler sınıfta sunulur (11. kazanım).	[!] Türkiye’nin 1960-1980 Döneminde Arap dünyası ile yakınlaşmaya başlarken İsrail ile sorunlar yaşadığı üzerinde durulur (10. kazanım).
11. 1960-1980 Döneminde Türk vatandaşlarına ve diplomatlarına düzenlenen terör eylemlerinin dış politika ve komşu ülkelerle ilişkiler üzerindeki etkileri açıklanır.		[!] ASALA terörünün, 1973-1985 yılları arasında Türk dış politikasının önemli sorunlarından biri olduğu üzerinde durulur. (11. kazanım)
		 1960-1980 Döneminde Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanan sorunlara ABD’nin yaklaşımı nasıl olmuştur (8. kazanım)?

7. ÜNİTE: TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
12. 1980–1990 Döneminde Türkiye’nin ABD, AT ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerini değerlendirir.	 “Orta Doğu’da Değişim ve Türkiye” İran’da İslami rejimin kuruluşunun ve Sovyetler Birliği’nin Afganistan’ı işgal etmesinin Türkiye’nin uluslararası politikadaki yerini nasıl etkilediği araştırılır ve sınıfta tartışılır (12. kazanım).	[!] 1980-1990 Döneminde Türkiye’nin uluslararası politikada öneminin artmasına sağlayan gelişmeler (İran Devrimi ve SSCB’nin Afganistan’ı işgali) üzerinde durularak bu dönemde ABD ile ilişkilerin yeniden canlandığı açıklanır (12. kazanım). [!] 12 Eylül 1980 askerî müdahalesi nedeniyle AT ve Avrupa Konseyi ile ilişkilerin olumsuz yönde etkilendiği açıklanır (12. kazanım).
13. 1980–1990 Döneminde Kıbrıs Sorunuyla ilgili gelişmeler ve Türkiye’nin Yunanistan, Bulgaristan ve Orta Doğu ülkeleri ile ilişkileri üzerinde durulur.	 “Kod Adı: Toros” Rauf Denktaş’ın biyografisi araştırılır. Kıbrıs davasına katkıları değerlendirilir (13. kazanım).	[!] Yunanistan’la geçmişte yaşanan sorunların devam ettiği açıklanır ve Batı Trakya Sorunu üzerinde durulur (13. kazanım). [!] Türkiye-Bulgaristan ilişkileri Bulgaristan’ın ülkesindeki Türklerle uyguladığı politikalar ve sonuçları çerçevesinde açıklanır (13. kazanım). [!] İran-Irak Savaşı, Türkiye-FKÖ ilişkileri ve Suriye ile ilişkilerde yaşanan sorunlar üzerinde durulur (13. kazanım). [!] KKTC’nin kuruluşu Türk dış politikası çerçevesinde açıklanır (13. kazanım). Afganistan’ın SSCB tarafından işgal edilmesi Türkiye’nin stratejik önemini nasıl etkilemiştir (12. kazanım)?

7. ÜNİTE: TÜRKİYE’NİN DIŞ POLİTİKASI		
KAZANIMLAR	ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	AÇIKLAMALAR
14. Körfez savaşları ve Irak’ın işgali sonrasında oluşan dış politika sorunlarını değerlendirir. 15. Soğuk Savaş Sonrası Dönemde Türkiye’nin çok boyutlu bir dış politika izlediğini açıklar.	 “Türk Dünyası’nı Tanıyalım” Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra bağımsızlığını kazanan Türk cumhuriyetlerini tanıtan pano hazırlanarak sınıfta sunulur (15. kazanım). “Türkiye’nin Avrupa Yolculuğu” Türkiye’nin AB’ye üyelik süreci araştırılır. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği’nin web sayfasından müzakerelerin ne aşamada olduğu incelenir (15. kazanım). “TİKA’nın Çalışmaları” TİKA’nın kuruluş süreci ve faaliyetleri hakkında araştırma yapılır, Türk Dünyası araştırmalarına katkıları değerlendirilir (15. kazanım).	[!] Körfez Krizi sırasında Kuzey Irak’ta siyasi boşluk oluşmasının bölücü terör örgütünün eylemlerinin artmasında etkili olduğu açıklanır (14. kazanım). [!] Sovyetler Birliği’nin dağılmasının, Türk dış politikası üzerindeki etkileri açıklanır (15. kazanım). [!] Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra oluşan uluslararası sistemde Türkiye’nin yeri açıklanır. Türkiye’nin Orta Asya ve Kafkasya’ya yönelik politikaları üzerinde durulur (15. kazanım). [!] Türkiye’nin ABD ile stratejik ortaklık ilişkisinin Soğuk Savaş Sonrası Dönemde de sürdüğü açıklanır (15. kazanım). [!] Yugoslavya’nın dağılması ve bu sürecin Türk dış politikasına etkileri üzerinde durulur (15. kazanım). [!] Türkiye-AB ilişkileri açıklanarak bu ilişkileri etkileyen gelişmeler üzerinde durulur (15. kazanım). [!] Kıbrıs Sorunu’ndaki gelişmeler açıklanır (15. kazanım). [!] 2000’li yıllardan itibaren Türkiye’nin bölgesel ve küresel ölçekte etkili bir dış politika izlediği açıklanır (15. kazanım). Kopenhag Kriterleri’nin Türkiye’nin AB’ye üyelik süreci açısından önemini değerlendiriniz (15. kazanım). Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin AB’ye tam üye olması Türkiye-AB ilişkilerini nasıl etkilemiştir (15. kazanım)?

3. İŞLENİŞ ÖRNEKLERİ

İŞLENİŞ ÖRNEĞİ-1

DERS	: Uluslararası İlişkiler
ÜNİTE	: Uluslararası İlişkilere Giriş
KONU ADI	: Uluslararası İlişkilerde Üç Temel Yaklaşım
SINIF	: Seçmeli ders
SÜRE	: 2 ders saati

TEMEL BECERİLER

- Bilgi teknolojilerini kullanma
- Eleştirel düşünme
- Karar verme
- Olayları analitik değerlendirme
- Araştırma ve sorgulama
- Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma

KAZANIMLAR

5.Uluslararası ilişkilerde üç temel yaklaşımın (idealizm, realizm, pluralizm) ortaya çıkış nedenlerini ve uluslararası ilişkilere bakışını açıklar.

KULLANILACAK ARAÇ-GEREÇ VE KAYNAKLAR

- İnternet ve kütüphane
- ARI, Tayyar, **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, Alfa Yayınları, İstanbul, 2006

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Araştırma, soru-cevap, tartışma.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

Öğrencilerden üç grup oluşturularak idealist, realist ve pluralist yaklaşımlar hakkında kısa bir sunum hazırlamaları istenir.

Öğrenciler çalışmalarını sınıfta sunarlar. Öğretmen soru-cevap yöntemini kullanarak öğrencilerden bu yaklaşımlarla ilgili temel ilkelerin neler olduğunu belirlemelerini ister. Bu yaklaşımların benzer ve farklı yönleri belirlenerek üzerinde tartışılır.

- ✓ İdealizm, realizm ve pluralizmin insana bakışı karşılaştırılır.
- ✓ İdealistlerin savaşların engellenmesine dair görüşleri değerlendirilir.
- ✓ Realistler için “Güç” kavramının neden önemli olduğu vurgulanır.
- ✓ Global dünya düzeninin ortaya çıkışında pluralist yaklaşımın etkileri açıklanır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. İdealist, realist ve pluralist yaklaşımın uluslararası ilişkilere bakışını değerlendiriniz.
2. İdealistler Birleşmiş Milletler, Milletler Cemiyeti gibi çeşitli mekanizma ve örgütlerin kurulmasına niçin önem vermişlerdir?
3. Thomas Hobbes’un görüşlerinin uluslararası ilişkilerdeki yansımaları nelerdir?

İŞLENİŞ ÖRNEĞİ- 2

DERS	: Uluslararası İlişkiler
ÜNİTE	: Uluslararası İlişkilerin Tarihsel Gelişimi
KONU ADI	: Soğuk Savaş Dönemi
SINIF	: Seçmeli ders
SÜRE	: 2 Ders saati

TEMEL BECERİLER

- Olayları analitik değerlendirme
- Evrensel bakış açısı geliştirme
- Gözlem
- Sorgulama
- Kanıtlama
- Harita okuma

KAZANIMLAR

5. Soğuk Savaş Döneminde uluslararası ilişkilerin esaslarını ve bunu belirleyen temel aktörleri değerlendirir.

KULLANILACAK ARAÇ-GEREÇ VE KAYNAKLAR

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Soru-cevap, tartışma.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

- ✓ “Soğuk Savaş nedir?” sorusu öğrencilerle birlikte değerlendirilir.
- ✓ Soğuk Savaş’ın ABD ve SSCB tarafından oluşturulan iki kutuplu bir düzeni ifade ettiği açıklanır.
- ✓ NATO ve Varşova Paktı hakkında bilgi verilir.
- ✓ Bu iki kutup içerisinde yer alan devletler, askerî açıdan değerlendirilir.
- ✓ Soğuk Savaş Döneminde Bağlantısızlar (Üçüncü Dünya) hakkında bilgi verilir.
- ✓ Soğuk Savaş Döneminin ne zaman ve ne şekilde sona erdiği açıklanır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Bağlantısızlar hareketi nasıl ortaya çıkmıştır?
2. Küba Füze Krizi nasıl çözümlenmiştir? Açıklayınız.

İŞLENİŞ ÖRNEĞİ -3

DERS	: Uluslararası İlişkiler
ÜNİTE	: Dış Politika
KONU ADI	: Ekonomik Etkenler
SINIF	: Seçmeli ders
SÜRE	: 1 ders saati

TEMEL BECERİLER

- Evrensel bakış açısı geliştirme
- Gözlem
- Sorgulama
- Kanıtlama
- Tablo, grafik ve harita okuma

KAZANIMLAR

Kazanım 4: Ekonomik etkenlerin uluslararası ilişkilerdeki etkisini açıklar.

KULLANILACAK ARAÇ-GEREÇ VE KAYNAKLAR

- Dünya ve Asya siyasi haritaları
-

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Soru-cevap, tartışma.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

- ✓ Dış politikayı belirleyen temel unsurlardan biri olan ekonomik etkenler açıklanır.
- ✓ Dış politikada etkili olan devletlerin ekonomik kaynakları en verimli şekilde nasıl kullandıklarını açıklar.
- ✓ Ekonomik etkenlerin uluslararası ilişkilere etkilerine örnekler verilir.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Dış politikanın belirlenmesinde ekonomik etkenlerin önemini açıklayınız.

İŞLENİŞ ÖRNEĞİ -4

DERS	: Uluslararası İlişkiler
ÜNİTE	: Uluslararası Örgütler
KONU ADI	: Birleşmiş Milletler
SINIF	: Seçmeli ders
SÜRE	: 1 ders saati

TEMEL BECERİLER

- Olayları analitik değerlendirme
- Evrensel bakış açısı geliştirme
- Gözlem
- Sorgulama
- Kanıtlama

KAZANIMLAR

Kazanım 2: Hükûmetler arası uluslararası örgütlerin uluslararası ilişkiler açısından önemini açıklar.

KULLANILACAK ARAÇ-GEREÇ VE KAYNAKLAR

- 2005.
- www.un.org.tr

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Araştırma, soru-cevap, tartışma.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

Öğrenciler Birleşmiş Milletler teşkilatını araştırır. Kuruluş amaçlarını çalışma alanlarını dünya barış ve uygarlığına yaptığı katkıları değerlendirir. Bu örgüte üyelik şartlarını araştırır.

- ✓ Birleşmiş Milletler'in hangi ihtiyaçlardan ve nasıl kurulduğu açıklanır.
- ✓ Kimler tarafından kurulduğu (kurucu üyeler) belirtilir.
- ✓ Dünyada mevcut çatışma alanlarına müdahaleleri ve bu konudaki etkinliği değerlendirilir.
- ✓ Eğitim, sağlık ve kültür alanlarında yaptığı hizmetler açıklanır.
- ✓ Güvenlik Konseyi Daimî Üyeleri'nin hangi ülkelerden, nasıl oluşturulduğu açıklanır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Birleşmiş Milletler'in dünya barışına katkıları nelerdir?
2. Dünya Kültür Mirası'nın önemi nedir?

İŞLENİŞ ÖRNEĞİ -5

DERS	: Uluslararası İlişkiler
ÜNİTE	: Uluslararası Sorunlar
KONU ADI	: Terörizm
SINIF	: Seçmeli ders
SÜRE	: 1 ders saati

TEMEL BECERİLER

- Eleştirel düşünme
- Problem çözme
- Çok yönlü bakabilme
- Araştırma-sorgulama
- Olayları analitik değerlendirme
- Kanıtlama
- Gözlem
- Harita okuma

KAZANIMLAR

Kazanım 2: Terörizmin amacını açıklar.

KULLANILACAK ARAÇ-GEREÇ VE KAYNAKLAR

- Dünya siyasi haritası.
-
-
-

YÖNTEM VE TEKNİKLER

Araştırma, soru-cevap, tartışma.

ÖĞRENME VE ÖĞRETME SÜRECİ

- ✓ 11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de gerçekleşen terör saldırıları araştırılır. Bu olayın uluslararası ilişkiler açısından sonuçları tartışılır.
- ✓ Güvenliğin küresel sorunların en önemlilerinden biri olduğu açıklanır.
- ✓ Terörün toplumda korku ve şiddet yaratılmasını amaçladığı açıklanır.
- ✓ Anarşi ve terörün farkı vurgulanır.
- ✓ Terörizmin, propaganda amacıyla iletişim araçlarını kullandığına dikkat çekilir.
- ✓ Terörizmin, uluslararası ilişkilere güvenlik açısından etkileri açıklanır.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

1. Terörizmin amacı nedir?
2. Anarşi ve terör arasındaki farkları açıklayınız.

4. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ölçme, herhangi bir niteliği gözlemleyerek gözlem sonucunu sayılarla ya da başka sembollerle ifade etmektir. **Değerlendirme** ise bir yargılama işlemidir ve ölçme sonucunun bir ölçütü karşılaştırılmasına dayanır.

Eğitimin her alanında ölçme ve değerlendirme olmak zorundadır. Aksi takdirde eğitim sürecinin sonunda yeterli bilgi ve beceriye ulaşıp ulaşılmadığı, uygulanan eğitim programının başarıya ulaşıp ulaşmadığı belirlenemeyecektir. Duyarlı, doğru, uygun, destekleyici nitelikte gerçekleştirilen ölçme ve değerlendirme, öğrenme için bir gerekliliktir.

Uluslararası İlişkiler Dersi Öğretim Programı, öğrencinin içinde yaşadığı çağın ihtiyaçlarını ve şartlarını değerlendirebilmek için geçmiş çağlardaki toplumsal, ekonomik, siyasi ve tarihî olayların neden ve sonuçlarını günümüzle kıyaslayarak etkili düşünen, yaşam boyu öğrenen, kaynaklardan yararlanabilen, yaratıcı ve karmaşık sorunları çözme yeteneği gelişmiş birey olarak yetişmesini hedeflemektedir. Bu öğretim programı ile öğrencilerin, okul dışındaki gerçek dünyayla uyum içinde olmasını sağlayacak becerilere sahip olması planlanmıştır. Ölçme ve değerlendirme, öğrencinin gerçek yaşamla kendi bilgileri arasında ilişki kurmasını ve karşılaştığı problemlere farklı çözüm yolları üretebilmesini sağlar.

Eğitim öğretim sürecinde öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandığını ve üst zihinsel becerilerini ne kadar geliştirdiğini değerlendirebilmek için gözlemler, görüşmeler, performans görevleri, öz değerlendirme formları, projeler, posterler, öğrenci ürün dosyaları, dereceleme ölçekleri vb. araç ve yöntemler kullanılabilir. Ayrıca hem süreci hem de sonucu değerlendirebilmek için çoktan seçmeli, boşluk doldurmalı, eşleştirmeli, kısa cevaplı, açık uçlu sorulardan oluşan testler de kullanılabilir.

Öğretmenler ünitelerdeki kazanımlara uygun değerlendirme yöntemlerini kendileri de geliştirerek kullanabilirler. Örneğin, derslerin işlenişi sürecinde öğrencilerin yapılan etkinliklere katılma düzeylerini belirlemek için gözlem formları kullanılır. Grup etkinliklerine katılımı belirlemek için grup değerlendirme, öğrencilerin hangi becerilere sahip olduklarını kendilerinin belirlemeleri için ise ünitelerin sonunda öz değerlendirme formlarından yararlanılabilir. Ayrıca etkinliğin sonunda birkaç açık uçlu soruyla öğrencilerin kendilerini değerlendirmeleri sağlanır. Bu çalışmalar, yapılacak değerlendirmelerde ve alınacak kararlarda öğretmenlere önemli ipuçları verecektir.

Öğrencileri değerlendirmek için öğretmenlere yardımcı olmak amacıyla örnek formlar ve ölçekler verilmiştir. Öğrencilerin bilişsel becerilerinin yanında duyuşsal ve psikomotor becerilerinin değerlendirilmesi için bu formlar aynen kullanılabileceği gibi amaca uygun değişiklikler yapılarak da kullanılabilir. Aşağıda ölçme değerlendirme araç ve yöntemleri ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir.

ARAÇ VE YÖNTEMLER

1. Açık Uçlu Sorular

Yazılı yoklamalar geleneksel ölçme değerlendirme teknikleri içinde öğretmenlerimizin en çok tanıdığı ve sıkça kullandığı bir sınav türüdür. Yazılı sınavlarda cevaplayıcı; sorulan soruların cevaplarını düşünür, hatırlar ve hatırladığı cevabı organize edip yazılı olarak verir. Kolay hazırlanmasından dolayı çok kullanılır.

Yazılı sınavların; problem hazırlama, problem çözme, yeni ve orijinal fikirler üretme, bilgileri yeni durumlarda işe koşma, görüşleri değerlendirme, fikirleri analiz etme vb. gibi davranışların ölçülmesi için en uygun sınav türü olduğu kabul edilir.

2. Sözlü Sınav Soruları

Soruların yazılı veya sözlü karışık olarak sorulduğu ve cevapların sözlü verildiği sınav çeşitlerine sözlü sınav denir. Öğretmenler tarafından çok eskiden beri kullanıldığı bilinen sınav türüdür.

Sözlü sınavların uygulanışında belirli bir standart yoktur ve çeşitlilik gösterir. Bu tür sınavlarda öğrencilere problem çözmeye yönelik sorular verilmektedir. Öğrencilerin öğrenme etkinlikleri sırasında sorulan sorulara verdiği cevaplar veya derse katılımı da sözlü sınav olarak adlandırılabilir.

3. Kısa Cevaplı Sorular

Öğrencinin bir sözcük, kısa bir cümle veya bir sayıyla cevaplayabileceği şekilde hazırlanmış sorulardır. Kısa cevaplı sorularda istenen cevapların kısa ve belirgin olması puanlanmasını kolaylaştırmaktadır.

Kısa cevaplı sınavlarda çok çeşitli madde türleri kullanılabilir. Bunlar soru kipinde sorular ve eksik cümle tipinde (boşluk doldurma) sorulardır.

4. Doğru-Yanlış Soruları

Doğru-yanlış testleri, bir kısmı doğru, bir kısmı yanlış yargı cümleleri (önerme) hâlinde verilen maddelerden oluşur. Tipik bir doğru-yanlış maddesi, cevaplayıcının doğru ya da yanlış olarak sınıflaması gereken bir önermedir.

5. Çoktan Seçmeli Sorular

Testi alanların cevapları, belirli sayıda seçenek arasından birini seçerek vermesini gerektiren sorulardan oluşan ölçme araçlarıdır. Çoktan seçmeli testlerde öğrencilerden madde kökünü okumaları, üzerinde düşünmeleri ve seçeneklerden birini seçerek cevap vermeleri beklenmektedir. Seçenekler, soru kökünün doğru cevabı ve çeldiricilerden oluşmaktadır. Öğrenci soru kökünü okuduktan sonra seçeneklerden birini işaretler. Çeldiriciler, bilgi veya kavram yanlışlarından kaynaklanan hatalara göre düzenlenmelidir.

6. Proje

Öğrenci merkezli bir öğrenme yöntemi olan proje, bireysel ve grup etkinlikleri için uygundur. Bilimsel süreç ve bilimsel düşünme becerilerinin, yaratıcılığın, iletişimin, eleştirel düşünmenin, ilgi ve motivasyonun geliştirilmesi açısından önemlidir.

Proje konusu öğretmenler tarafından belirleneceği gibi öğrencinin belirleyeceği öğretmen tarafından uygun görülen konulardan da seçilebilir. Seçilecek konular öğrencilerin seviyesine, sosyo-ekonomik durumlarına ve çevresel şartlara uygun olmalıdır.

Öğretmen rehberliğinde, öğrencilerin kendi öğrenme durumlarını kontrol etmelerine yardımcı olan proje çalışmaları aynı zamanda öğrencilere, bir plana göre çalışma, kendi bulgularını toplum içinde sunma gibi imkânlar da sağlamaktadır.

7. Performans Değerlendirme

Öğrencilerin bilgi ve becerilerini ortaya koyarak oluşturdukları çalışma, ürün ya da etkinliklerin değerlendirilmesi süreci, “performans değerlendirme” olarak ifade edilebilir. Bunun yanında performans değerlendirme, öğrencilerin gerçek yaşam problemlerine akademik bilgilerini uygulayabilmeleri ve bunu problem üzerinde gösterebilmeleri ile ilgilenir. Performansın değerlendirilmesinde aşağıdaki noktalara dikkat edilmelidir:

1. Performans değerlendirmede, öğrencilere ödevi tamamlamaları için verilen süre ödevin niteliğine göre ayarlanmalıdır.
2. Görev, birçok beceriyi kapsamalıdır.
3. Görevlerin bazıları bireysel ödevler, bazıları ise grup ödevleri şeklinde verilmelidir.
4. Görev hem ürüne hem de sürece odaklanmalıdır.
5. Performans değerlendirmek için performans görevleri, projeler ve öğrenci ürün dosyaları kullanılmalıdır.

8. Problem Çözme

Problem, mevcut durumla istenilen durum arasındaki farklılık ya da aykırılık, çelişki, tutarsızlık olarak tanımlanabilir. Bazı durumlarda problem çözme hatırlama, anlama, eleştirel düşünme ve yaratıcılık gibi zihinsel süreçleri de içerir.

Bir üst zihinsel düşünme süreci olan problem çözme, okul eğitiminde öğrencilere kazandırılması gereken önemli bir yetenektir.

9. Gözlem Tekniği

Çıktılarının görülebildiği bazı alanlarda bu yöntem oldukça önemlidir. Uygulamada hız ve zaman önemlidir. Öğrenciler hakkında doğru ve çabuk bilgi sağlayan yöntemlerden biri olan gözlemde, öğretmen, öğrencilerin sınıf içi tartışmalara katılma, grup çalışmalarında sorumluluklarını yerine getirme, soru ve önerilere verdikleri cevapları vb. gözlemleyebilir.

Öğretmen gözlem yaparken hazır formları kullanabileceği gibi kendi oluşturduğu ölçütlerin yer aldığı formları da kullanabilir. Gözlem yaparken aşağıdaki noktalara dikkat etmek öğretmenlere kolaylık sağlayacaktır:

- Ölçütleri oluştururken bütün öğrenciler için aynı standartları kullanınız.
- Her öğrenciyi birkaç kez gözlemleyiniz.
- Her öğrenciyi değişik durumlarda ve farklı günlerde gözlemleyiniz.
- Her öğrencinin değişik özelliklere, becerilere ve davranışlara sahip olduğunu göz önünde bulundurarak değerlendiriniz.
- Yapılan gözlem için değerlendirmeyi mümkün olduğu kadar gözlemlediğiniz zaman kaydediniz.

10. Görüşme (Mülakat) Tekniği

Görüşme öğrencinin bir kavram, durum veya olay hakkındaki anlayışını derinlemesine inceleme, istenilen konu alanındaki bilgisini açığa çıkarmak için yapılır.

ÖĞRENCİ DEĞERLENDİRMELERİNİN ÖLÇME DEĞERLENDİRME SÜRECİNE KATILMASI

Grup Değerlendirme

Belli bir amaca yönelik oluşturulan öğrenci gruplarının iş birliği içerisinde yaptıkları çalışmalar esnasında ortaya koydukları performansı değerlendirmek amacıyla yapılan değerlendirmelerdir. Öğrencilerin grup içerisinde sergiledikleri performansları değerlendirmede yapılandırılmış formlar kullanılabileceği gibi öğretmen, grubun çalışma konusuna ve sürece bağlı olarak değişik formlar geliştirebilir. Bu formların geliştirilmesinde öğrencilerin de sürece dâhil edilmesi yapılan değerlendirmelerin etkililiğini artırır.

Grup değerlendirme için formlar kullanılabileceği gibi aşağıdaki sorulara benzer sorular da yöneltililebilir:

- Grup üyeleri sorumluluklarını yerine getirdi mi?
- Grup üyeleri çalışmaya hazırlıklı geliyor mu?
- Grup birlikte etkili çalışabiliyor mu?
- Grup çalışmasının size katkıları nelerdir?

DUYUŞSAL ÖZELLİKLERİ VE ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİ DEĞERLENDİRME

Öğrencilerin bilişsel gelişimlerinin yanı sıra duyuşsal gelişimleri de önemlidir. Duyuşsal boyutun değerlendirilmesinde öğrencilerin derse yönelik tutumları, kendine güvenleri vb. hakkında bilgi edinmek için ölçekler kullanılabilir, gözlem veya görüşme

yapılabilir. Bunun için kontrol listesi veya çeşitli gözlem formları kullanılabilir. Ayrıca duygu veya düşünceye yönelik sorular cevaplandırılabilir. Sorulardan bazıları şunlar olabilir:

- Konu işlenirken severek yaptıklarınız nelerdir?
- Konu işlenirken sizi neler zorladı? Bu zorlukların üstesinden gelebildiniz mi? Gelebildiyseniz neler yaptınız?
- Şimdi Uluslararası İlişkiler dersi hakkında neler düşünmektesiniz?
- Daha çok başarılı olmanız için neler yapmaktasınız?
- Grup olarak çalışmaktan hoşlanıyor musunuz? Neden?
- Neler öğrenmek istersiniz? Neden?

Bu programın başarıyla uygulanabilmesi için öğrenme-öğretme sürecine farklı ölçme ve değerlendirme yöntemleri kaynaştırılmalıdır. Değerlendirme sürecinde, öğrencilerin kendi çözüm yollarına, düşüncelerine, bilgilerini uygulamalarına ve kendi öğrenmelerine önem verilmeli öğrenci, olumlu yönde motive edilmelidir.

GRUP DEĞERLENDİRME FORMU

Grubun Adı :
Sınıfı :

Yönerge: Aşağıdaki her bir ölçütün ne düzeyde yeterli olduğunu göz önüne alarak grubu değerlendiriniz.

BECERİLER	DERECELER				
	Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her zaman
Grup üyeleri birbirleriyle yardımlaşır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerini dinler.					
Grup üyelerinin her biri çalışmalarda rol alır.					
Grup üyeleri birbirlerinin düşüncelerine ve çabalarına saygı gösterir.					
Grubun her üyesi birbirleriyle etkileşim içerisinde tartışır.					
Grup üyeleri ulaştıkları sonucu birbirlerine iletir.					
Grup üyeleri bireysel sorumluluklarını yerine getirir.					
Grup üyeleri bilgilerini diğerleriyle tartışır.					
Grup üyeleri birbirlerine güvenir.					
Grup üyeleri birbirlerini cesaretlendirir.					
Grup üyeleri söz hakkının adil bir biçimde paylaşılmasına özen gösterir.					
Grupta birbiriyle çatışan görüşler olduğunda, gruptakiler bunları tartışmaya açarlar.					
Çalıştıkları konuda, grup üyeleri ortak bir görüş oluşturur.					
Grup üyeleri birlikte çalışmaktan hoşlanır.					

YORUMLAR

.....
.....

ÖĞRENCİ GÖZLEM FORMU

Açıklama: Bu form, etkinlik süresince öğrencilerin, yapılan çalışmalara katılma düzeylerini gözlemeniz amacıyla hazırlanmıştır.

ÖĞRENCİNİN

Adı Soyadı :

Sınıfı :

Numarası :

Ünite Adı:

BECERİLER	DERECELER				
	Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Sıklıkla	Her Zaman
	1	2	3	4	5
I. DERSE HAZIRLIK					
1. Bilgi kaynaklarına nasıl ulaşacağını bilir.					
2. Ulaştığı kaynaklardan etkin bir biçimde yararlanır.					
3. Derse değişik yardımcı kaynaklarla gelir.					
4. Derse hazırlıklı gelir.					
Toplam					
II. ETKİNLİKLERE KATILMA					
1. Görüşü sorulduğunda söyler.					
2. Yeni ve özgün sorular sorar.					
3. Belirttiği görüşler ve verdiği örnekler özgündür.					
4. Dersi iyi dinlediği izlenimi veren sorular sorar.					
Toplam					
III. İNCELEME - ARAŞTIRMA - GÖZLEM					
1. Bilgi toplamak için çeşitli kaynaklara başvurur.					
2. Kendisine verilen kaynaklarla yetinmeyip başka kaynaklar araştırır.					
3. İnceleme ve araştırma ödevlerini özenerek yapar.					
4. Gözlemlerini dikkatli bir şekilde yapar.					
5. Gözlemleri sonucunda mantıksal çıkarımlarda bulunur.					
6. Araştırma ve inceleme sonucunda genelleme-ler yapar.					
Toplam					
IV. BİLİMSEL YÖNTEM					
1. Bilinenlerden bilinmeyeni kestirir.					
2. Verileri çizelgelere ve grafiklere dönüştürür.					
3. Araştırma ve inceleme sonuçlarından genelleme-lere ulaşır.					
Toplam					
GENEL TOPLAM					